

Guía Docente				
Datos Identificativos				2020/21
Asignatura (*)	Integración e convivencia intercultural		Código	615525011
Titulación	Mestrado Universitario en Políticas Sociais e Intervención Sociocomunitaria			
Descriptores				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Mestrado Oficial	1º cuatrimestre	Segundo	Optativa	5
Idioma	Inglés			
Modalidade docente	Híbrida			
Prerrequisitos				
Departamento	Pedagogía e Didáctica			
Coordinación	Depalma Ungaro, Renee	Correo electrónico	r.depålma@udc.es	
Profesorado	Depalma Ungaro, Renee	Correo electrónico	r.depålma@udc.es	
Web				
Descripción xeral	A materia enfócase na integración e convivencia en sociedades multiculturais, empezando cunha revisión de conceptos chaves destes procesos. Analizamos cun enfoque crítico e construtivo as prácticas existentes no estado español e ao nivel internacional, e propoñemos propostas de investigación e/ou intervención en varios contextos socio-educativos, partindo dos intereses e as experiencias do alumnado, sempre construíndo éstas nun marco teórico que permite a súa contextualización e xustificación.			
Plan de continxencia	<ol style="list-style-type: none">Modificacións nos contidos Sen cambiosMetodoloxías *Metodoloxías docentes que se manteñen Foros de debate na plataforma Moodle *Metodoloxías docentes que se modifican As clases presenciais suprímense, e o alumnado que cursa a materia na modalidade presencial cambiará á modalidade onlineMecanismos de atención personalizada ao alumnado A docencia adaptarase ás necesidades tecnolóxicas do alumnado presencial no caso de que teña que cambiar de modalidadeModificacións na avaliación Sen cambios *Observacións de avaliación:Modificacións da bibliografía ou webgrafía Sen cambios			

Competencias / Resultados do título	
Código	Competencias / Resultados do título
A1	CE1 - Determinar as dimensións e categorías axeitadas para o diagnóstico e a análise científica das situacions de exclusión social.
A3	CE3 - Deseñar e desenvolver procesos de observación e documentación para o estudo das políticas e os sistemas de benestar social.
A4	CE4 - Recomilar e interpretar a información suficiente para chegar a diagnósticos fiables sobre os riscos de exclusión e os factores de vulnerabilidade social.
A5	CE5 - Interpretar as situacions e os procesos de marxinación social e económica de colectivos desde unha perspectiva histórica e macroestrutural.
A6	CE6 - Avaliar a capacidade e eficacia das medidas de intervención para corrixir ou previr situacions e procesos de exclusión social.
A11	CEM3 - Demostrar un coñecemento avanzado e crítico sobre as teorías e os debates académicos actuais de maior relevancia sobre as dinámicas migratorias e os procesos de integración dos colectivos migrantes.
A12	CEM4 - Explicar os principios básicos que orientan os distintos tipos de políticas migratorias existentes, e analizar a eficacia, o deseño e a xestión destas políticas.

A13	CEM5 - Explicar os principios básicos que rexen a comunicación intercultural e os mecanismos que operan como barreiras culturais nas relacións inter persoais e entre colectivos.
A14	CEM6 - Actuar como profesional competente e cualificado/a no ámbito da análise das migracións internacionais e do traballo con colectivos migrantes.
B1	CB1 - Demostrar coñecementos avanzados, de carácter multidisciplinar, para a investigación e o exercicio profesional no ámbito da exclusión social.
B2	CB2 - Aplicar e integrar os coñecementos a contornos e problemas emerxentes e indefinidos, na práctica investigadora e profesional.
B4	CB4 - Identificar os dilemas éticos e a responsabilidade social tras os retos formulados na práctica profesional e investigadora.
B5	CB5 - Comunicar con claridade os coñecementos e problemas científicos sobre os que se traballa tanto a un público non experto como de especialistas.
B14	CX2 - Realizar unha análise crítica da realidade social e do desenvolvemento profesional vinculada aos feitos sociais sobre os que se traballa.
B18	CX6 - Valorar a adecuación das distintas ferramentas teóricas, metodolóxicas e técnicas ás preguntas e os obxectivos específicos formulados sobre a realidade social e as políticas sociais.
B19	CX7 - Dar respuestas innovadoras e orixinais ante situacións problemáticas emerxentes relacionadas coa exclusión social.
B20	CX8 - Aplicar a perspectiva comparada na comprensión das problemáticas sociais e das respuestas e solucións políticas.
B21	CX9 - Aplicar unha perspectiva interdisciplinar na análise e a valoración de problemáticas de exclusión e políticas sociais de inclusión e cohesión.
B22	CX10 - Recoñecer e valorar os xuízos de valor e as evidencias nos argumentos que sosteñen as descripcións e políticas sobre a realidade social.
C1	CT1 - Expresarse correctamente, tanto de forma oral como escrita, nas linguas oficiais da comunidade autónoma.
C2	CT2 - Dominar a expresión e a comprensión de forma oral e escrita dun idioma estranxeiro.
C5	CT5 - Entender a importancia da cultura emprendedora e coñecer os medios ao alcance das persoas emprendedoras.
C6	CT6 - Adquirir habilidades para a vida e hábitos, rutinas e estilos de vida saudables.
C7	CT7 - Desenvolver a capacidade de traballar en equipos interdisciplinares ou transdisciplinares, para ofrecer propostas que contribúan a un desenvolvemento sostenible ambiental, económico, político e social.

Resultados da aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias / Resultados do título		
Explicar conceptos chaves relacionados á integración e convivencia en sociedades multiculturais	AM1	BM2	CM2
	AM4	BM4	CM5
	AM5	BM14	CM7
	AM11	BM18	
		BM20	
Analizar de forma crítica as políticas e prácticas existentes no contexto español/europeo	AM3	BM5	CM7
	AM6	BM21	
	AM12	BM22	
	AM13		
Desenvolver propostas de investigación e intervención socioeducativas a prol da xustiza social	AM14	BM1	CM1
		BM19	CM6
			CM7

Contidos

Temas	Subtemas
Conceptos de integración e convivencia	Diversidades en países de orixe e destino Cara un concepto dinámico de cultura
Políticas e prácticas en múltiples escalas (municipal, autonómico, estatal, europeo)	A perspectiva dos colectivos de inmigrantes A perspectiva dos outros axentes sociais

Procesos sociais que condicionan as relacións interculturais	Discursos políticos e populares Os medios de comunicación e as redes sociais
Movementos sociais e asociacionismo	Accións e campañas Como mellorar as prácticas existentes
Comunicación intercultural	Intervencións sociais e educativas Construír e de-construír o imaxinario do Outro

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias / Resultados	Horas lectivas (presenciais e virtuais)	Horas traballo autónomo	Horas totais
Sesión maxistral	A1 A3 A4 A5 A6 A11 A12 B14	10	0	10
Análise de fontes documentais	B1 B2 B5 B19 B20 B21 C2 C6 C7	0	30	30
Traballos tutelados	A4 A5 A6 A11 A14 B1 B2 B5 B14 B18 B19 B20 C1 C5 C6 C7	0	40	40
Discusión dirixida	A13 B4 B18 B22 C5	10	30	40
Atención personalizada		5	0	5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descripción
Sesión maxistral	Destinada á exposición oral por parte da/s docente/s responsable/s na que achegar o saber científico e disciplinar imprescindible para a comprensión da materia. Complementarase co uso de recursos pertinentes (textuais e/ou audiovisuais).
Análise de fontes documentais	Técnica metodolóxica que supón a utilización de documentos audiovisuais e/ou bibliográficos (fragmentos de reportaxes documentais ou películas, noticias de actualidade, páginas web, artigos científicos, textos lexislativos, etc.) relevantes para a temática da materia con actividades específicamente deseñadas para a análise dos mesmos.
Traballos tutelados	A materia avaliarase a través dunha proposta de acción /ou investigación que conformará un traballo tutelado. A xustificación e el deseño da proposta versarán sobre o material tratado nas sesións maxistrais e discusións dirixidas.
Discusión dirixida	Destinaranse sesións á introdución de preguntas dirixidas ao alumnado para favorecer o diálogo reflexivo. Fundaméntase na concepción da aprendizaxe como un proceso dialóxico, un acto de (re)creación solidarizando a reflexión e a acción. Promoverase a posta en común e o debate, contrastando opinións fundamentadas. Con esta metodoxía preténdese: identificar dificultades na comprensión; provocar o pensamento diverxente; favorecer a conexión con experiencias vitais; tomar conciencia e reconstruir criticamente novas formas de pensar, sentir e actuar. A discusión dirixida poderá desenvolverse de forma presencial (nas sesións de aula) ou virtual (foros).

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descripción
Discusión dirixida	Para o alumnado con recoñecemento de dedicación a tempo parcial e dispensa académica de exención de asistencia,
Traballos tutelados	acordarase ao inicio do curso un calendario específico de tutorías compatible coa súa dedicación.

Avaliación			
Metodoloxías	Competencias / Resultados	Descripción	Cualificación

Discusión dirixida	A13 B4 B18 B22 C5	Nota de participación Valorarase a participação nas tarefas de preparación para as sesións de aula e nos debates (ou presenciais ou nos forums virtuais), no que respecta a: a súa elaboración antes da data límite establecida, o nivel de profundidade na abordaxe da temática que amose a súa comprensión e apoio nas fontes documentais consultadas; a capacidade de síntese das ideas fundamentais; a creatividade das achegas; a capacidade de argumentación, crítica e valoración; a claridade e corrección lingüística.	20
Traballos tutelados	A4 A5 A6 A11 A14 B1 B2 B5 B14 B18 B19 B20 C1 C5 C6 C7	Traballo final Valorarase: calidade da descripción e grao de profundidade na análise das realidades e respuestas políticas e sociais, calidade e viabilidade da proposta; apoio en fontes documentais complementarias e actuais; uso dunha linguaxe propia do contexto académico e científico; aspectos formais relativos á calidade da presentación.	80

Observacións avaliación

Na segunda oportunidade avalíanse as mesmas tarefas que na primeira: proposta de proxecto e discusión dirixida.

A

cualificación da discusión dirixida non é recuperable para a segunda oportunidade de avaliación. Gardarase a nota acadada na primeira oportunidade, derivada da participación no proceso de desenvolvemento da materia.

Para o alumnado online, os foros de debate na plataforma Moodle substituirán a participación nos debates na aula. Estes e as tarefas de preparación paa a sesión da aula deben completarse antes da data límite asignada para recibir crédito completo na cualificación de participación.

Fontes de información

Bibliografía básica	<p>Aragón Medina, Jorge, Artiaga Leiras, Alba, Haidour, Mohammed A., Martínez Poza, Alicia & Rocha Sánchez, Fernando (2009). Las políticas locales para la integración de los inmigrantes y la participación de los agentes sociales. Madrid: Catarata.</p> <p>Banting, Keith & Kymlicka, Will (ed.) (2006). <i>Multiculturalism and the Welfare State. Recognition and Redistribution in Contemporary Democracies</i>. Oxford: Oxford University Press.</p> <p>Bauböck, Rainer (2003). «¿Adiós al multiculturalismo? Valores e identidades compartidos en las sociedades de inmigración». <i>Revista de Occidente</i>, 268, 45-61.</p> <p>Castles, Stephen & Miller, Mark. J. (2004). La era de la migración. <i>Movimientos internacionales de población en el mundo moderno</i>. México: Colección América Latina y el Nuevo Orden Mundial.</p> <p>Connor, P. (2014). Quantifying immigrant diversity in Europe. <i>Ethnic and Racial Studies</i>, 37(11), 2055-2070. https://doi.org/10.1080/01419870.2013.809131</p> <p>DePalma, R., e Cruz López, L. (2014). The hijab and the integration of the Muslim other in Spanish schools. <i>Policy Futures in Education</i>, 12(1), 163-174. https://doi.org/10.2304/pfie.2014.12.1.163</p> <p>DePalma, R., & Peréz Caramés, A. (in press). <i>Beyond Global Cities: A Case Study of Emerging Superdiversity</i>. Dordrecht, Springer.</p> <p>Entzinger, Han (2000). «The Dynamics of Integration Policies: A multidimensional Model», en R. Koopmans y P. Statham (eds.), <i>Challenging Immigration and Ethnic Relations Politics</i>. Oxford: Oxford University Press.</p> <p>Evanoff, Richard J. (2006). «Integration in intercultural ethics». <i>International Journal of Intercultural Relations</i>, 30(4), 421-437. doi:10.1016/j.ijintrel.2005.11.001</p> <p>Fausser, Margit (2014). «Co?development as transnational governance: an analysis of the engagement of local authorities and migrant organisations in Madrid». <i>Journal of Ethnic and Migration Studies</i>, 40 (7), 1060-1078. doi:10.1080/136918eX.2013.830889</p> <p>Fernández Suárez, B. (2015). La imagen de las mujeres inmigrantes en España: la construcción de la alteridad victimizada en los discursos políticos y mediáticos a través del debate sobre el uso de la burka. <i>Revista Internacional de Comunicación Y Desarrollo (RICD)</i>, 3, 5-15.</p> <p>Giménez Romero, Carlos (2003). «Pluralismo, multiculturalismo e interculturalidad. Propuesta de clarificación y apuntes educativos». <i>Revista Educaciación y Futuro: Revista de Investigación Aplicada y Experiencias Educativas</i>, 8, 9-26.</p> <p>Gualda Caballero, Estrella (2001). Los procesos de integración social de la primera generación de ?Gastarbeiter? españoles en Alemania. Huelva: Universidad de Huelva.</p> <p>Izquierdo Escribano, A. (2015). <i>Mareas de pluralismo: Minorías religiosas en Galicia</i>. Barcelona: Icaria Editorial.</p> <p>http://articulo.mercadolibre.cl/MLC-440411927-mareas-de-pluralismo-minorias-religiosas-en-ga-envio-gratis-_JMLee, Jennifer (2006). «Constructing Race and Civility in Urban America». <i>Urban Studies</i> 43 (5,6), 903-917. doi: 10.1080/00420980600676253</p> <p>Martín Rojo, Luisa (2003). «Escuela y diversidad lingüística y cultural». En: Martín Rojo, Luisa (coord.): <i>¿Asimilar o integrar? Dilemas ante el multilingüismo en las aulas</i>. Madrid: Centro de Investigación Documentación Educativa (CIDE), Ministerio de Educación, Cultura y Deporte.</p> <p>Meer, Nasar & Moddod, Tariq (2012). «How does interculturalism contrast with multiculturalism?». <i>Journal of Intercultural Studies</i>, 33 (2), 175-196. doi: 10.1080/07256868.2011.618266</p> <p>Meyer, Calvin & Rhoades, Elizabeth Kelley (2006). «Multiculturalism: Beyond Food, Festival, Folklore, and Fashion». <i>Kappa Delta Pi Record</i> 42(2), 82-87.</p> <p>Moreno, Luis (2001): «La ?vía media? española del modelo de bienestar mediterráneo». <i>Papers</i>, 63/64, 67-82.</p> <p>Moreno Colom, Sara & De Alós, Ramon (2016). «La inmigración en España: ¿Una integración con los pies de barro?». <i>Política y Sociedad</i>, 53 (2), 509-528. http://dx.doi.org/10.5209/revPOSO.2016.v53.n2.48312</p> <p>Morén-Alegret, R. & Solana, M. (2004). <i>Foreign Immigration in Spanish Rural Areas and Small Towns: Current Situation and Perspectives</i>. Finisterra, XXXIX(77), 21-38.</p> <p>Moreno Fuentes, Francisco Javier, Bruquetas Callejo, María (2011). <i>Inmigración y Estado de Bienestar en España</i>. Barcelona: Obra Social ?la Caixa?.</p> <p>Oca González, Luzia (2016). <i>Caboverdinhas en Burela (1978/2008): migración, relaciones de xénero e intervención social</i>. Santiago de Compostela: Sotelo Blanco.</p> <p>Ogbu, J. U. (2008). <i>Minority status, oppositional culture, and schooling</i>. Nova York: Routledge.</p> <p>Olmos Alcaraz, A. (2013). <i>?Pateras, embarazadas y prostitución?: representaciones y discursos sobre la mujer inmigrante en la televisión española</i>.</p> <p>Fonseca, <i>Journal of Communication</i>, 7(7), 73-99.</p> <p>Olmos Alcaraz, Antonia, Rubio Gómez, María & Contini, Pierangela (2015): «Las políticas culturales y el concepto de cultura. Etnografía de un evento festivo intercultural». <i>Revista de Antropología Experimental</i>, 15, 581-597.</p> <p>Osborne, R. (2014). Las nuevas ?extrañas?: género, emigración e identidad de las mujeres magrebíes en España. <i>En crucejadas - Revista Crítica de Ciencias Sociales</i>, 8(0), 10-17.</p> <p>Pavlenko, A. (in press). <i>Superdiversity and why it isn?t</i>. In S. Breidbach, L. Küster, & B. Schmenk, <i>Sloganiations in Language Education Discourse</i>. Bristol: Multilingual Matters.</p> <p>Ramírez, A. (2010). <i>Muslim women in the spanish press: the persistence of subaltern images</i>. En F. Shirazi (Ed.), <i>Images of Muslim women in war and crisis: Representation and reality</i>. Austin: The University of Texas Press.</p>
---------------------	--

https://www.academia.edu/1263370/Muslim_Women_in_the_Spanish_Press_the_Persistence_of_Subaltern_Images

Román, M., García, A., e Álvarez, S. (2011). Tratamiento informativo de la mujer inmigrante en la prensa española. Cuadernos de información, 29, 173-186. <http://www.redalyc.org/articulo.oa?id=97122694017>

Safran, W. (1991). Diasporas in modern societies: Myths of homeland and return. Diaspora, 1(1), 83?99.

Sam, David L., & Berry, John W. (2006). The Cambridge handbook of acculturation psychology. Cambridge, New York: Cambridge University Press.

Sassen, S. (2005). The Global City: Introducing a Concept. Brown Journal of World Affairs, 11(2), 27-43.

Silverstein, P. A. (2005). Immigrant racialization and the new savage slot: Race, migration, and immigration in the New Europe. Annual Review of Anthropology, 34(1), 363?384.

<https://doi.org/10.1146/annurev.anthro.34.081804.120338>

Telles, Edward E. & Ortiz, Vilma (2011). Generaciones excluidas: mexicano-estadounidenses, asimilación y raza. Madrid: Centro de Investigaciones Sociológicas.

Torres, Francisco (2011). La inserción de los inmigrantes. Luces y sombras de un proceso. Madrid: Talasa.

Fernández Suárez, B., Verdía Varela, V., & DePalma, R. en prensa) Hacia una verdadera integración: perspectivas y prácticas desde el tejido asociativo inmigrante de Galicia. Papers: Revista de Sociología

Vertovec, Steven & Wessendorf, Susanne (2010). «Assessing the backlash against multiculturalism in Europe». En: Vertovec, Steven & Wessendorf, Susanne (ed.), The multiculturalism backlash. New York: Routledge.

Vertovec, S. (2007). Super-diversity and its implications. Ethnic and Racial Studies, 30(6), 1024?1054.

<https://doi.org/10.1080/01419870701599465>

Wodak, R. (2009). The Discursive Construction of National Identity. Edimburgo: Edinburgh University Press.

Zapata Barrero, R., e Pinyol Jiménez, G. (2013). Manual para el diseño de políticas interculturales. RECERCAT (Dipòsit de la Recerca de Catalunya). Recuperado de: <http://repositori.upf.edu/handle/10230/20190>

Bibliografía complementaria	Los materiales de lectura obligatoria y algunas recomendaciones para lecturas adicionales estarán disponibles en la plataforma Moodle
-----------------------------	---

Recomendacións

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Materias que se recomienda cursar simultaneamente

Materias que continúan o temario

Observacións

(*)A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías